

A bírálóbizottság értékelése

Stipta István a Pénzügyi Közigazgatási Bíróság hiteles történetét tárja fel, bemutatva létrehozatalának előzményeit és feltételeit, a testület megalkotására vonatkozó kodifikációs folyamatokat. A mű tudományos eredménye a polgári Magyarország közigazgatási bíráskodásának, mint jogvédelmi garanciális intézményrendszeri elem konfliktusokkal terhes történetének megvilágítása.

Újdonsága: az elsődleges levéltári forrásoknak a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának a témához kapcsolódó fondjainak, különösen a megmaradt pénzügyminisztériumi iratoknak kimerítő feltárása, amelyet jelentős mértékben kiegészített a szerző az egyes megyei levéltárakban megtalálható törvényhatósági bizottságok iratanyagaival. Nagy jelentőségű a tudományos monográfiáknak, szakfolyóiratoknak áttekintő, de egyben mélyreható ismertetése. Külön értékes az ügyiratforgalmi statisztika rekonstruálása és annak szakavatott elemzése.

Stipta István a pénzügyi közigazgatási bíróság létrehozásának három kritériumát adja meg: az államhatalmi ágak szétválasztását, a bírói függetlenség megteremtését és az állampolgári érdek előtérbe helyezését az államérdekkel szemben.

Ennek bemutatására szakavatottan elemzi azt a törvényhozási utat, amely az 1869:IV. tc. megalkotásától az 1883:XLIII.tc. elfogadásáig vezetett.

A szerző szemléletesen ismerteti a közigazgatásban az 1880-as években uralkodó körülményeket, a közigazgatási jogvédelem állapotát Magyarországon. Bemutatja egyrészt a pénzügyi közigazgatási bíróság felállításával kapcsolatos kormányzati szándékot, melynek során nemcsak a törvényalkotásban részt vevő szereplők véleményét ismerteti, de kiváló portrékat fest róluk. Ezek közül is kiemelkedik Tisza Kálmán politikai szerepvállalásának bemutatása.

Értekező része az értekezésnek a Pénzügyi Közigazgatási Bíróság kinevezett bírái életrajzának, szakmai, tudományos tevékenységének bemutatása, (archontológiája), mellyel egyben bizonyította, hogy a Pénzügyminisztérium állományába tartozó pénzügyi szakemberek bírói kinevezése a Bíróság szakmai munkáját egyáltalán nem hátráltatta, sőt ítéleteivel, döntvényeivel, megfogalmazott elvi határozataival kifejezetten hatékony jogfejlesztő tevékenységet végzett.

A különbírósághoz kinevezett bírák többsége a pénzügyminisztérium állományából érkezett, megalapozott szakmai hozzáállásukkal az állampolgárok érdekét képviselték az államérdekkel szemben. Figyelemreméltó a bíróság pártatlanságának és szakmaiságának igazolása.

Bizonyította a bíróság ítélkező tevékenységének bemutatásával, azt a jogfejlesztő hatást, amivel hozzájárult a pénzügyi dogmatika és jogalkalmazási kultúra fejlődéséhez.

Fontos megállapítása a szerzőnek, hogy a törvény megalkotása során a képviselőházi viták szakmapolitikai mederben maradtak. Ennek keretén belül a szerző az előszentesítés iratait is felhasználva, hozzájárult e jogintézmény tartalmi szerepének bemutatásához is.